

قوه قضائیه

قانون حمایت خانواده

مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱

و نظریه های مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه

به انضمام:

مواد قانونی و آیین نامه های مرتبط
آراء وحدت رویه و دیوان عالی کشور

تدوین: دکتر محمد علی شاه حیدری پور، سمیده قوامی

عنوان قراردادی
عنوان و نام پدیدآور

ایران. قوانین و احکام
قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ و نظریه‌های مشورتی اداره کل
حقوقی قوه قضاییه به انضمام مواد قانونی و آیین نامه‌های مرتبط آراء وحدت
رویه دیوان عالی کشور/ تدوین محمد علی شاه حیدری پور، سعیده قوامی.
تهران: قوه قضائیه، مرکز مطبوعات و انتشارات، ۱۳۹۵.

مشخصات نشر
مشخصات ظاهری

۸۱ ص: ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
978-600-7706-91-6

شابک

وضعیت فهرست نویسی

فیبا

موضوع

حقوق خانواده - ایران

موضوع

زنشویی - قوانین و مقررات - ایران

شناسه اثر

شاه حیدری پور، محمدعلی، ۱۳۴۷ -

شناسه افزوده

قوامی ماسوله، سعیده، ۱۳۵۲ -

شناسه نشر

ایران. قوه قضائیه، مرکز مطبوعات و انتشارات

رده بندی کتب

۱۳۹۵ ۵۳۴KMH

رده بندی دیوبی

۳۴۶/۵۳۵

شماره کتابشناسی ملی

۴۱، ۲۷۶

وب سایت: www.jpri.ir - دبستی: ۱۹۸۳۸۴۶۵۱ - تلفکس: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱

نشانی: بزرگراه چمران - بزرگراه یادگار امام - بعد از خیابان ولیعصر - ساختمان پژوهشگاه قوه قضاییه
قوه قضاییه

عنوان: قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ و نظریه‌های مشورتی اداره کل حقوقی
قوه قضاییه

تدوین: دکتر محمدعلی شاه حیدری پور - سعیده قوامی

ناشر: مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه

نظارت فنی چاپ: منصور سعیدی

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

تیراژ و نوبت چاپ: ۴۰۰۰ - اول ۱۳۹۵

تلفن مرکز پخش: ۱۹-۶۶۴۸۶۱۱۵ - ۶۶۴۸۲۸۳۰ - ۰۲۱

مقدمه:

قانون مجموعه باید و نبایدهایی است که شیوه رفتار انسان‌ها را در زندگی اجتماعی تعیین می‌نماید، نظم و انضباط را ایجاد و امنیت و آرامش را در جامعه حاکم می‌کند. عوامل چندی در تحقق اهداف قانون مؤثرند یکی اینکه قانون صریح باشد یعنی مقصود قانون‌گذار را چنان القاء کند که مجریان هیچ تردیدی در اجرای آن پیدا نکنند اما در عمل مشاهده می‌شود که علی‌رغم دقت قانون‌گذار در وضع قانون بسیاری از احکام آن مبهم و چندپهلوی می‌باشند که مجریان را در اجرا با مشکل مواجه می‌سازد. عامل دیگر اطلاع مردم از قانون است امروزه هرچند طبق ماده (۲) قانون اساسی قوانین پس از انتشار در روزنامه رسمی و انقضای مهلت تعیین شده لازم‌الاجرا می‌شوند اما شکی نیست که فقط قشر خاصی از جامعه به روزنامه رسمی دسترسی دارند لذا انتشار مجموعه قوانین عاملی است جهت تسهیل دسترسی مردم به قانون و افزایش آگاهی‌های حقوقی آنها. بر این اساس معاونت حقوقی قوه قضاییه مفتخر است که با چاپ مجموعه قوانین و مقرراتی که مشتمل بر متن قانون، آرای وحدت رویه، نظریه‌های تفسیری اداره حقوقی و قوانین منسوخ می‌باشد قدمی ناچیز در درک صحیح از قانون، اطلاع‌رسانی و افزایش اطلاعات حقوقی مردم برمی‌دارد. امید است که خوانندگان محترم با الهام از نظرها، انتقادات و پیشنهادهای خود ما را در ادامه این مسیر یاری فرمایند.

ذبح‌الحه دانیان

معاون حقوقی قوه قضاییه

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه مؤلفان.....	۹
قانون حمایت خانواده (مصرف ۱/۱۲/۱۳۹۱).....	۱۳
فصل اول - دادگاه خانواده.....	۱۳
فصل دوم - مراکز مشاوره خانوادگی.....	۳۵
فصل سوم - ازدواج.....	۳۷
فصل چهارم - صلاحو.....	۴۱
فصل پنجم - حضانت و نگهداری اطفال و نفقه.....	۵۴
فصل ششم - حق طلاق و مستمری.....	۶۰
فصل هفتم - مقررات کیفری.....	۶۱
آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده.....	۷۱
فصل اول - دادگاه خانواده.....	۷۱
مبحث اول: کلیات.....	۷۱
مبحث دوم: ارائه گواهی پزشکی توسط زوجین.....	۷۳
مبحث سوم: طلاق توافقی.....	۷۴
مبحث چهارم: داوری.....	۷۵
مبحث پنجم: حقوق زوجه.....	۷۵
مبحث ششم: مدت اعتبار حکم طلاق و گواهی عدم امکان سازش.....	۷۶
مبحث هفتم: حضانت و نگهداری اطفال.....	۷۶
مبحث هشتم: حقوق وظیفه و مستمری.....	۷۷
مبحث نهم: مقررات کیفری.....	۷۸
فصل دوم - مراکز مشاوره خانواده.....	۷۹
مبحث اول: اهداف و تشکیلات.....	۷۹
مبحث دوم: واحد مشاوره خانواده استان ها.....	۸۰
مبحث سوم: شرایط اخذ مجوز تأسیس مرکز مشاوره.....	۸۰
مبحث چهارم: اتیان سوگند.....	۸۲

مبحث پنجم: نحوه صدور و اعتبار مجوز ایجاد مرکز مشاوره خانواده.....	۸۳
مبحث ششم: چگونگی تعیین تعرفه خدمت مراکز مشاوره.....	۸۳
مبحث هفتم: نحوه ارائه خدمات مشاوره‌ای.....	۸۳
مبحث هشتم: تخلفات و مجازات‌های انتظامی.....	۸۴
مبحث نهم: سایر موارد.....	۸۴
فصل سوم - ثبت ازدواج و طلاق و وقایع مربوط به آن.....	۸۵
فصل چهارم - نحوه ملاقات والدین با طفل.....	۸۷

مقدمه مؤلفان

به منظور آگاهی علاقمندان از نقش و شیوه کار اداره کل حقوقی قوه قضاییه و فرایند صدور نظریه‌های مشورتی و نیز چگونگی تهیه و تدوین این کتاب، لازم است به نکات زیر اشاره شود:

۱. یکی از قدیمی‌ترین نهادهای ستادی قوه قضاییه که به موجب قانون اصلاح قسمتی از اصول تشکیلات عدلیه و استخدام قضات مصوب ۱۳۱۵/۱۰/۶ به عنوان زیرمجموعه "اداره کل امور قضایی" تعیین و شرح وظایف آن تصویب شد، "اداره حقوقی" است که با گذشت زمان و تغییر و تحولات صورت گرفته، غزن و وظایف آن نیز، سیر تحولی پیموده است. با این حال، یکی از وظایف قانونی که آن اداره، از دیرباز به عهده داشته و دارد، پاسخگویی به استعلام‌های حقوقی است و تمامی مراجع رسمی کشور است و به همین سبب، کلیه سؤالات حقوقی در زمینه‌های گوناگون که از سوی قضات سراسر کشور، وزارتخانه‌ها، ادارات و مؤسسات دولتی یا عمومی که به علت اجمال و ابهام قوانین و مقررات مطرح می‌شود، پاسخ می‌دهد.

۲. نظریه‌های مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه لازم‌الاتباع نیست؛ مع‌ذلک، راهگشای بسیاری از معضلات است که استعلام‌کنندگان در عمل به قوانین و مقررات با آن مواجه شده یا می‌شوند به بیان دیگر، این نظریه‌ها جنبه کاربردی دارد و به ویژه در این موارد در حلیه واحد در دادرراها و دادگاه‌ها نقش بسزایی دارد. مع‌هذا، برای کسی که نظریه مشورتی اداره نامبرده یا استفاده از نظریه‌هایی که چاپ و منتشر شده یا می‌شود، رعایت و عنایت به این نکات، لازم به نظر می‌رسد:

اولاً، اداره کل حقوقی قوه قضاییه فقط به استعلام مراجع رسمی پاسخ می‌دهد؛ زیرا اظهار نظر نسبت به پرسش‌های اشخاص و مراجع غیررسمی از وظایف قانونی این اداره کل خارج است. اشخاص و مراجع غیررسمی می‌توانند با مراجعه به وکلای دادگستری و مشاوران حقوقی پاسخ مورد نظر خود را به دست آورند.

ثانیاً، استعلام باید جنبه حکمی و کلی داشته باشد و اداره کل حقوقی از اظهار نظر نسبت به پرسش‌هایی که جنبه مصداقی دارد و مربوط به مورد خاص می‌شود، معذور است.

ثالثاً، گاهی ممکن است بین دو نظریه مربوط به یک موضوع تفاوتی به نظر برسد. در این قبیل موارد، باید به زمان پرسش و صدور پاسخ‌ها و قوانین و مقررات حاکم در زمان صدور نظریه‌ها توجه شود؛ زیرا ممکن است این امر ناشی از سیر تحول قوانین و مقررات، اصلاح یا تفسیر آن و صدور آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور باشد. با این حال در برخی موارد، ممکن است تفاوت بین نظریه‌ها ناشی از تفاوت در نظر کارشناسان باشد و علی‌الاصول اداره کل حقوقی با صدور نظریه جدید، از نظر سابق عدول می‌کند.

۳. صدور نظریه مشرعی، در این اداره کل، در یک فرایند کاملاً علمی و کارشناسی به عمل می‌آید. به طور خلاصه، پس از وصول استعلام، مدیرکل یا یکی از معاونان، آن را با یکی از مستشاران که معمولاً از قضات عالی‌رتبه و با تجربه‌اند، ارجاء می‌کند.

آن مستشار، ابتدا با بررسی سوابق مربوط به آن سابقه اظهارنظری در آن زمینه به دست آورد و خود نیز موافق آن باشد، وفاق خود را با ارسال پاسخ بر اساس نظریه سابق‌الصدور اعلام می‌کند. چنان‌چه با آن نظریه موافق نباشد و یا در آن زمینه سابقه اظهار نظر به دست نیاید، با مطالعه دقیق و بررسی قوانین و مقررات حاکم بر موضوع، با استناد به اصول و قواعد و قوانین و مقررات، نظر خود را کتباً در پررسده منعکس کرده، آن را - بر اساس تقسیم کار موجود - برای ملاحظه به نظر یکی از معاونان اداره کل حقوقی می‌رساند؛ معاون مربوط نیز به نوبه خود با بررسی و مطالعه و امعان نظر دقیق، نظریه کتبی خود را در پرونده اظهار و آن را برای کسب نظر مدیرکل حقوقی قوه قضاییه ارسال می‌دارد. در این مرحله اگر مدیرکل با نظر مستشار و معاون موافق باشد، پاسخ

(نظریه مشورتی) براساس آن صادر و برای مرجع استعلام کننده فرستاده شود؛ اما اگر در این روند، اتفاق نظر حاصل نشود و یا به تشخیص مدیرکل، موضوع، اقتضای بررسی بیشتری داشته باشد، به یکی از کمیسیون های تخصصی اداره کل حقوقی - که از قضاات برجسته از جمله قضاات دیوان عالی کشور و یکی از قضاات اداره کل حقوقی تشکیل می شود - ارجاع می گردد.

پس بر اساس نظریه ای که این کمیسیون به اتفاق یا اکثریت اظهار و اعلام می کند، پاسخ (نظریه مشورتی) تهیه و برای استعلام کننده ارسال می شود.

۴. قانون حمایت خانواده در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۱ در مجلس تصویب و پس از تأیید شورای نگهبان، در تاریخ ۱۳۹۲/۱/۲۲ در روزنامه رسمی منتشر شد و از همان آغاز، استعلام های متعددی راجع به جنبه های مختلف این قانون که جزو مهم ترین قوانین قضایی کشور است، واصل شد و با افزایش حجم و به لحاظ اهمیت این زمینه استعلام ها، اقدام به ایجاد کمیسیون خاصی در این باره شد. واصل تالش مجموعه همکاران این اداره کل راجع به قانون یاد شده، تعداد قابل توجهی نظریه مشورتی است که بحمدالله توانست در رفع برخی از ابهامات این قانون راهگشا باشد.

کتابی که اینک در اختیار شما می باشد، همان مجموعه نظریه های یاد شده نیست و دربردارنده موارد و ویژگی های زیر است:

الف: متن قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱، به عنوان محور اصلی آورده شده است.

ب: نظریه های مشورتی یاد شده در زیر مواد مربوط قرار گرفته و در مواردی که با چند ماده مرتبط بوده است، در بقیه مواد نیز به آن ارجاع شده است.

ج: در برخی موارد مهم، متن مواد قوانین دیگر نیز زیر ماده مربوط عیناً درج شده است.

د: سعی شده آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور و هر گونه مقرراتی که بتواند به تفسیر صحیح و برداشت درست از قانون کمک کند، نیز آورده شود.

هذه آیین‌نامه اجرایی قانون که در تاریخ ... به تصویب رسیده است، نیز در ادامه متن درج شده است.

در پایان، از زحمات کلیه کسانی که در به ثمر رسیدن این اثر ما را یاری نموده‌اند، به ویژه جناب آقای دکتر خدائیان، معاون محترم حقوقی قوه قضائیه، سرکار خانم سیده قوامی مستشار محترم اداره کل حقوقی، سرکار خانم رقیه افشاری و جناب آقای احمد سنایی کارمندان محترم اداره کل حقوقی، سپاسگزار می‌شود و امیدواریم قضات و دیگر حقوق دانان فرهیخته، کاستی‌های این اثر را از طریق اداره کل حقوقی قوه قضائیه منعکس فرمایند تا در چاپ‌های بعدی مورد توجه قرار گیرد.

دکتر محمدعلی شاه‌حیدری‌پور - سیده قوامی